

Ranskalainen teos muinaissuomalaisista

AURÉLIEN SAUVAGEOT *Les Anciens Finnois*. Librairie C. Klincksieck, Paris 1961.
222 sivua + 10 kuvaa.

Professori Sauvageot'n ansiokas teos on tervetullut lisä muinaissuomalaisia käsittelevään kirjallisuuteen. Ehkä vielä suurempi merkitys on sillä, että kirja on ilmestynyt romaanisella kielialueella ja

tuonut siten siellä työskentelevien tiedemiesten ja asianharrastajien ulottuville Suomessa yli parin vuosisadan aikana suoritettujen keruutöiden ja tutkimusten tuloksia. Esipuheessaan professori Sau-

vageot osoittaa suomalaisille virkaveljilleen vilpittömän ihailun sanoja samoin kuin kiitollisuutensa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralle ja Suomen valtiovalle näiden antamasta tuesta.

Professori Sauvageot tarkastelee kirjasaan suomalaisten alkuperää ja sivistyksen ensi askeleita maassamme. Tutkimuksessaan hän on käyttänyt pääasiassa Suomessa julkaistua aineistoa, mutta myös ulkomailla painettua sekä itse keräämäänsä materiaalia. Prof. Sauvageot korostaa tutkimuksensa esihistoriallista luonnetta, sillä ennen 13. vuosisataa maamme oloista voidaan saada kuva vain arkeologiaa, kielitiedettä ja kansatiedettä avuksi käyttämällä. Esityksensä tekijä on jakanut neljään osaan: I Suomalaisen kaukaiset alkujuuret, II Aineellinen sivistys, III Yhteiskunta, IV Henkinen elämä. Liitteenä on luettelo suomalaisista kansatieteilijöistä 1500-luvulta alkaen ja päättyen 1900-luvulle.

Suomalaisten alkujuuria tutkiessaan prof. Sauvageot huomauttaa vaikeudesta, joka tutkijalla on hänen tarkastellessaan asioita toisaalta kielitieteeltä ja toisaalta rodulliselta näkökannalta. Uralilais-altailaiselta alueelta lähtien tekijä seuraa suomalais-ugrilaisen kantakansan jakautumista ja siirtymistä uusille asuinsijoilleen. Kantasuomalaisena aikana esi-isämme joutuivat kosketuksiin balttilaisten ja germaanien kanssa, joiden vaikutus ulottui kieleemme, yhteiskuntaelämäämme ja uskonnollisiin menoihimme. Syntyi »suomalais-germaaninen symbioosi», kuten tekijä asian ilmaisee. Primitiivistä kulttuuriamme ja sen vähittäistä kehittymistä, suomalaisten venäläisiltä lainaamia — etupäässä kaupankäyntiin liittyviä — termejä on yleisluonteisesti selvitetty luvun loppuosassa.

Muinaissuomalaisten aineellista sivistystä Sauvageot valaisee kertomalla esisiiemme yksinkertaisista asumuksista, vaatimattomasta vaatetuksesta, ravinnosta jne. Ranskalaisen tutkijan piirtämä kuva on mieltä kiinnostava ja lämmöllä

tehty — suomalaisen näkökulmasta katsottuna ehkä liiankin positiivinen. Meikäläisten tutkijoiden hiukan negatiivista suhtautumista »tuohikulttuuriin» Sauvageot sanoo ymmärtävänsä, mutta hän huomauttaa kuitenkin, ettei »tuohikulttuuria» ole aliarvioitavakaan raudan tultua tunnetuksi maassamme. Molemmilla on ollut tärkeä tehtävänsä aineellisen kulttuurin alalla.

Luonnehdittuaan lyhyesti muinaissuomalaista yhteiskuntaa tekijä siirtyy henkisen elämän piiriin, jolle hän osoittaa ylivoimaisesti eniten huomiota — noin puolet sivumäärästä. Tätä hän perustelee sillä, että muinaissuomalaisessa yhteiskunnassa henki oli tärkeämpi kuin materia. Silloista ajattelutapaa sävytti kaksi näkökohtaa: uskonnollinen ja taiteellinen. Erilaiset kulttimenot (vainajien, kodin henkien, auringon, kuun, Ukon, Ilmarisen, Pellonpekon ja monien muiden henkien palvonta) tulevat selvästi näkyviin sanastossammekin, mm. toponymiassa. Ajanlaskun alussa Suomea hallitsivat kolmelta eri taholta tulleet uskonnolliset vaikutteet: uralilainen, indoiranilainen ja skandinaavinen traditio. Erilaisten kulttimenojen rinnalla magia oli laajalle levinnyt Suomessa. Sitä käytettiin kahteen vastakkaiseen tarkoitukseen: parantamiseen ja vahingoittamiseen. Myyteissäkin on havaittavissa runsaasti muualta saatuja vaikutteita, omaperäistä on vain yksityiskohdientien järjestely ja paikallisväri. *Sampo*-nimi ja -taru ovat antaneet tutkijoille paljon päänvaivaa, sillä yli 60 yritystä on tehty tämän nimen alkuperän selvittämiseksi. Prof. Sauvageot mainitsee, että suomalaiset tutkijat eivät hänen mielestään ole riittävästi kiinnittäneet huomiota runon salattuun tarkoitukseen. »Sammon ryöstöllä» on voinut olla kaksi eri merkitystä: toinen, joka oli tarkoitettu tietämättömille kuulijoille, ja toinen, jonka vain asiaan vihkiytyneet tiesivät ja johon sisältyi salainen tarkoitus. Tekijä olettaa — ranskalaisten tutkijoiden Afrikassa saamiin kokemuksiin

nojautuen — että ennen kristinuskon tuloa Suomeen tänne on voinut siirtyä salaisia oppeja, jotka ovat säilyneet pakanuuden väistyttyäkin syrjäseuduilla. Lyriikka, kalevalainen mitta ja runojen tunnetuimmat henkilöhahmot tulevat vielä ansiokkaasti selvitetyksi henkistä elämää käsittelevän luvun lopussa.

Kirjan painoasu on miellyttävä ja sitä elävöittävät muutamat hyvin valitut valokuvat. Painovirheitä ei suomenkielellisissä esimerkkisanoissa esiinny juuri

lainkaan, mutta sen sijaan pientä epäjohdonmukaisuutta henkilönnimien kääntämisessä tai kääntämättä jättämisessä. Agricolan etunimen voi tavata muodoissa *Michel* (s. 120, 188, 203) ja *Mikael* (s. 126). Ranskalaisen ortografian mukaisesti on niin ikään *Henri* Florinus (s. 203), *Henri-Gabriel* Porthan (s. 204), *Zacharie* Topelius (s. 205), *Emile-Nestor* Setälä (s. 210), kun taas muut nimet on jätetty suomalaiseseen asuunsa.

MARKETTA RUOPPILA-MARTINSEN